

UCHWAŁA SEJMU POLSKIEJ RZECZYPOSPOLITEJ LUDOWEJ

z dnia 29 września 1986 r.

w sprawie rządowego Raportu o przebiegu i wynikach wdrażania reformy gospodarczej w latach 1981—1985.

Sejm Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej po rozpatrzeniu rządowego Raportu o przebiegu i wynikach wdrażania reformy gospodarczej w latach 1981—1985 stwierdza, co następuje:

I. Sejm stoi niezmiennie na stanowisku, że zapoczątkowana w 1981 r. reforma gospodarcza ma historyczne znaczenie, warunkując rozwiązanie stojących przed państwem złożonych problemów ekonomicznych, społecznych i politycznych. Istotną cechą reformy jest jej społeczny charakter, wyrażający się w rozwiązaniach demokratyzujących system planowania i w rozwijaniu wszelkich form samorządu. Jednym z podstawowych założeń reformy stało się umiejętne kojarzenie strategicznego planowania centralnego z inicjatywą i samodzielnością przedsiębiorstw.

Sejm Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, dokonując oceny 5-letniego okresu wdrażania reformy gospodarczej, bierze pod uwagę niezwykle trudne warunki, w jakich przyszło dokonywać przekształceń mechanizmów funkcjonowania gospodarki. Mimo że reforma wdrażana jest przy ogromnych barierach rzeczowych i barierze handlu zagranicznego, spotęgowanej przez restrykcje, obroniła się ona, nie tracąc swego podstawowego charakteru. Ogólnie pozytywną ocenę potwierdza przede wszystkim

poprawa sytuacji w gospodarce w latach 1982—1985. W niektórych dziedzinach gospodarki była ona niezadowalająca i niewspółmierna do istniejących potrzeb oraz aspiracji społecznych, ale jednak wyraźnie świadcząca o odwróceniu niekorzystnych tendencji w produkcji oraz w bilansowaniu podaży i popytu. Założenia reformy były formułowane w przekonaniu, że sytuacja ekonomiczna i społeczna będzie trudna, ale jednak łatwiejsza od tej, jaka miała miejsce w początkowym okresie wprowadzania reformy.

Uwzględniając całokształt dotychczasowych doświadczeń, Sejm potwierdza prawidłowość przyjętej linii reformy.

Podstawowe założenia i zasady zmian systemowych, zawarte w uchwałach IX Nadzwyczajnego Zjazdu Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej oraz w ustawach, Sejm potwierdza jako odpowiadające potrzebom gospodarki oraz oczekiwaniom społeczeństwa. Wygasanie ekstensywnych czynników wzrostu, postępująca dekapitalizacja, duże zadłużenie, trudności w handlu zagranicznym i narastające wyzwania cywilizacyjne w dziedzinie postępu technicznego nakazują zintensyfikowanie dotychczasowych działań na rzecz przyspieszenia wprowadzania reformy w kierunku jej docelowych rozwiązań.

Faktem o zasadniczym znaczeniu społeczno-politycznym jest poparcie, jakiego udzielił reformie X Zjazd Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej, opowiadając się za jej nieodwracalnością oraz za przejściem do drugiego jej etapu. Sejm w dalszym ciągu będzie stać na straży pizestrzegania określonych w przepisach prawa podstawowych zasad reformy, inspirując dalszą intensyfikację ich ulepszenia.

II. Oceniając dotychczasowy okres wdrażania reformy Sejm uważa, że prawne jej podstawy umożliwiły tworzenie nowego systemu funkcjonowania gospodarki. Znaczące usprawnienia uzyskano w uspołecznieniu planowania oraz we wzroście uprawnień i samodzielności finansowej samorządu terytorialnego. Duży, chociaż wciąż jeszcze niewystarczający, jest postęp w usamodzielnianiu przedsiębiorstw, ich samofinansowaniu i samorządności.

Do niekorzystnych zjawisk zaliczyć należy:

- niewystarczającą poprawę w równoważeniu rynku, co uniemożliwia stworzenie sprawnych mechanizmów samoregulacji; brak tych mechanizmów ograniczał m.in. postęp w doskonaleniu planowania oraz zakres i usprawnianie form centralnego oddziaływania na przedsiębiorstwa,
- niepowodzenia w reformowaniu cenotwórstwa, utrzymywanie się zasad cenotwórstwa, które nie zmuszają do obniżki kosztów, poprawy jakości i wzrostu produkcji,
- niepowodzenia w polityce inwestycyjnej, co nie sprzyjało optymalizacji struktury gospodarki,
- niekorzystne ograniczenie redystrybucyjnej funkcji budżetu w wyniku utrzymywania się dużych różnic w dotacji i ulg dla sfery materialnej; zwiększało to presję na rzecz poszukiwania coraz to nowych źródeł dochodów dla budżetu, kreując fiskalizm i ograniczając stymulującą rolę polityki finansowej,
- częste zmiany instrumentów ekonomicznych, a zwłaszcza reguł finansowych, skracające horyzont planowania w przedsiębiorstwach,
- niewystarczającą selekcyjną funkcję rynku — wynikającą z nierównowagi — oraz brak proefektywnościowego przemieszczania siły roboczej, zasobów materialnych i inwestycji,
- brak mechanizmów wywołujących dostatecznie skuteczne motywacje do wdrażania postępu technicznego i zwiększania eksportu,
- nieskuteczność polityki płacowej,
- utrzymujące się w gospodarce praktyki monopolistyczne, lekceważące wymogi efektywnościowe, tworzące tendencje partykularne w zakresie inwestycji i płac oraz ulg i dotacji.

Wszystko to uniemożliwiało intensywniejszy rozwój gospodarki narodowej. Nadal utrzymywały się zjawiska inflacyjne.

Sejm zwraca uwagę, że w części gospodarki narodowej zasady reformy nie są jeszcze w pełni stosowane. Przyczynia się to do podtrzymywania starych praktyk partykularnej walki o środki inwestycyjne i płace, co w negatywny sposób oddziałuje na pozostałe sfery gospodarki.

III. Sejm popiera ogólne kierunki przekształceń wyrażonych w rządowym Raporcie o przebiegu i wynikach wdrażania reformy gospodarczej w latach 1981—1985. Obecnie niezbędne są gruntowne prace Rządu nad konkretyzacją koncepcji drugiego etapu reformy, którego

istotą powinno być wprowadzenie skutecznego, proefektywnościowego mechanizmu ekonomicznego, wywołującego przymus ekonomiczny.

Podstawą kształtowania tej koncepcji powinna być wnikliwa analiza dotychczasowych przekształceń systemowych. Punktem wyjścia dla takiej analizy może być Raport i zawarte w nim wnioski kierunkowe, z uwzględnieniem decyzji o potrzebie zdecydowanej intensyfikacji reformy gospodarczej oraz racjonalizacji struktur gospodarki.

Opowiadając się za zdecydowanie większym niż dotychczas podporządkowaniem działań w życiu gospodarczym wymogom ekonomicznym, Sejm:

- popiera wprowadzanie do gospodarki przymusu ekonomicznego jako środka wyzwalania aktywności, innowacyjności i efektywności; wyrazem tego powinno być wyraźne powiązanie dochodów i płac z efektami pracy,
- popiera intensyfikację działań na rzecz uporządkowania inwestycji, wzrostu eksportu, przyspieszenia postępu technicznego, równowagi rynkowej i finansowej, urealnienia amortyzacji i przeciwdziałania dekapitalizacji, ograniczenia dotacji, jako niezbędnych warunków prawidłowego działania mechanizmów ekonomicznych pobudzających efektywność,
- uznaje potrzebę wykorzystania takich czynników związanych z równowagą, jak: racjonalizacja procesu inwestycyjnego, racjonalizacja struktury produkcji i szeroko rozumianego wpływu pieniądza w systemie budżetu i banków.

Polityka gospodarcza musi w zdecydowanie większym niż dotychczas stopniu być podporządkowana wymogom równoważenia gospodarki, bez czego nie można będzie uzyskać postępu w efektywności.

Narastające wyzwania cywilizacyjne zmuszają do szczególnej troski o zdecydowanie bardziej niż dotychczas sprawne mechanizmy tworzenia i upowszechniania postępu technicznego.

W obecnej sytuacji zwiększenie eksportu staje się coraz niezbędniejszą potrzebą rozwoju gospodarki narodowej. Dlatego Sejm akcentuje konieczność doskonalenia tych wszystkich rozwiązań systemowych, które służą winny pobudzaniu orientacji proeksportowej.

Dotychczasowy dorobek organów samorządu daje dostateczną podstawę do uznania, że intensyfikacja działań doskonalenia reformy gospodarczej powinna iść w parze z umacnianiem pozycji i ochrony uprawnień samorządu pracowniczego.

IV. Sejm stwierdza, że jednym z istotnych zadań pozostaje nadal kształtowanie nowej jakościowo świadomości społecznej, sprzyjającej przeprowadzaniu zmian i unowocześnianiu gospodarki, szukanie społecznego poparcia dla reformy. Uruchomienie społecznej aktywności i dalszy rozwój twórczej inicjatywy obywateli na wszystkich stanowiskach pracy jest niezbędnym warunkiem powodzenia drugiego etapu reformy gospodarczej.

Mając to na uwadze, Sejm Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej zwraca się do wszystkich organów i instytucji o podjęcie działań na rzecz szerokiej popularyzacji w społeczeństwie wiedzy ekonomicznej oraz zasad nowego systemu ekonomicznego. Konsekwentnie doprowadzona do końca reforma gospodarcza jest sprawą wszystkich Polaków, ich wspólnego wysiłku w imię pomysłowości narodu.

Marszałek Sejmu: R. Malinowski